

การเปลี่ยนแปลงของกฎหมายบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีแพ่ง The Change of Law regarding Enforcement of Court Judgement or Order in Civil Case

สุภธิดา สุกใส^A และ กิตติพศ สุกใส^B

^Aคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร 10240

^Bคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีปทุมวัน 833 ถนนพระราม 1 แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330

Supathida Sooksai^A and Kittipot Sooksai^B

^AFaculty of Law Ramkhamhaeng University, Huymark, Bangkapi, Bangkok, Thailand. 10240

^BFaculty of Science and Technology 833 Rama I Road, Wang Mai, Patumwan, Bangkok, Thailand. 10330

Corresponding author E-mail : Supathida_s@ru.ac.th

Received: May 22, 2019; Revised: September 18, 2019; Accepted: September 24, 2019

บทคัดย่อ

หลังจากที่คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ทำการรัฐประหารเมื่อปี พ.ศ. 2557 และได้ประกาศใช้กฎอัยการศึก ในเวลาต่อมาได้มีการจัดตั้งคณะรัฐมนตรี โดยนายกรัฐมนตรีได้แถลงนโยบายต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ นโยบายหนึ่งในสิบเอ็ดประการที่สำคัญ คือ นโยบายในการปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นผลให้มีการออกกฎหมายใหม่และมีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายหลายเรื่อง โดยมุ่งหมายให้กฎหมายมีความทันสมัย เป็นธรรม และเป็นประโยชน์ในการบริหารและพัฒนาประเทศต่อไป ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเป็นหนึ่งในบรรดากฎหมายที่ได้รับการแก้ไขเพิ่มเติม โดยมีการแก้ไขเพิ่มเติมเรื่องการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง เพื่อให้บทบัญญัติในส่วนดังกล่าวมีความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน และทำให้การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเป็นไปโดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเพียงพอในการอำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชน

คำสำคัญ: การบังคับคดี, การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง, คดีแพ่ง

Abstract

After National Council for Peace and Order (NCPO) coup and declared martial law in 2014, the cabinet was established. Following the coup, the prime minister announced policies to National Legislative Assembly of Thailand. One of important eleven policies is improving law and justice system which result in launching and improving laws. The objectives are making laws modern, impartial and useful for country management and development. The civil procedure code is the one that was improved by adding enforcement of court judgement or order, so that provisions in this section are appropriate for the current economic and social conditions. And the enforcement of court judgement or order can process quickly and effectively enough to provide justice to the people.

Key words: Legal Execution, Enforcement of the Judgement or Order, Civil Case

1. บทนำ

การรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เมื่อปี พ.ศ. 2557 นั้น ถือเป็นจุดเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ส่งผลกระทบต่อระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากระยะเวลาตั้งแต่ทำการรัฐประหารจนถึงปัจจุบัน มีการประกาศใช้กฎหมายใหม่และแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเป็นจำนวนมาก อันเป็นผลมาจากนโยบายของคณะรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีได้เสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติก่อนที่จะเริ่มต้นบริหารราชการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557

นโยบายของคณะรัฐมนตรีดังกล่าวประกอบไปด้วยการมุ่งเน้นพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ นโยบายประการหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ นโยบายในการปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมซึ่งได้วางแนวทางไว้ว่า ในระยะแรกนั้นจะเร่งปรับปรุงประมวลกฎหมายหลักของประเทศไทยและกฎหมายอื่น ๆ ที่มีความล้าสมัย ไม่เป็นธรรม และไม่สอดคล้องกับความตกลงระหว่างประเทศ ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการบริหารราชการแผ่นดิน โดยจะใช้กลไกของหน่วยงานเดิมที่มีอยู่และเชิญชวนผู้ทรงคุณวุฒิมาเป็นคณะกรรมการซึ่งจะจัดตั้งขึ้นเฉพาะกิจเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้เร่งดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงกฎหมาย รวมทั้งเพิ่มศักยภาพหน่วยงานที่มีหน้าที่ให้ความเห็นทางกฎหมายและจัดทำกฎหมายให้ปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็ว สามารถให้ความช่วยเหลือภาคเอกชนและประชาชนได้ตามหลักเกณฑ์ที่เปิดกว้างขึ้น ส่วนในระยะต่อไปนั้นจะเป็นการดำเนินการจัดตั้งองค์กรปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมที่

ปราศจากการแทรกแซงของรัฐ นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยและความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้เพื่อเร่งรัดการดำเนินคดีทุกขั้นตอนให้รวดเร็ว เกิดความเป็นธรรม ปรับปรุงระบบการช่วยเหลือทางกฎหมายและลดค่าใช้จ่ายแก่ประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม โดยอำนวยความสะดวกให้ประชาชนเข้าถึงความเป็นธรรมได้ง่ายและรวดเร็ว ส่งเสริมกองทุนยุติธรรมเพื่อช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยและผู้ด้อยโอกาสคุ้มครองผู้ถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพ และเยียวยาผู้บริสุทธิ์หรือบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากความไม่เป็นธรรม นอกจากนี้จะส่งเสริมให้นำมาตรการทางการเงิน ภาษี และการป้องกันการฟอกเงินมาใช้ในการป้องกันและปราบปรามผู้มีอิทธิพลและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ทุจริตประพฤติมิชอบ หรือกระทำความผิดด้านการค้ามนุษย์ แรงงานทาส การก่อการร้ายสากล ยาเสพติด และอาชญากรรมข้ามชาติ¹

จากนโยบายดังกล่าวจึงทำให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายต่าง ๆ ที่ไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค 4 ลักษณะ 2 ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลนั้น เป็นหนึ่งในกฎหมายที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขเพิ่มเติม เนื่องจากกฎหมายดังกล่าวบังคับใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2478 ซึ่งยังมีจุดอ่อนข้อด้อย และข้อจำกัดหลายประการ ทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติแก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย² ประกอบกับบทบัญญัติบางส่วนไม่เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ทำให้การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลเป็นไปโดยล่าช้า ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอในการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนผู้มีอรรถคดี และเปิดโอกาสให้มีการประวิงคดี จึงสมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการบังคับคดีตามคำพิพากษาและคำสั่งให้เหมาะสมยิ่งขึ้น³ ซึ่งสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ให้ความเห็นชอบและได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา มีผลบังคับใช้เมื่อปี พ.ศ. 2560 แล้ว ถือเป็นการปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งครั้งใหญ่และมีการจัดวางโครงสร้างกฎหมายใหม่ เพื่อให้การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีแพ่งมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและบรรลุเป้าหมายตามนโยบายในการปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมตามที่ได้กล่าวไปข้างต้น

¹ สำนักงานคณะกรรมการข้อมูลข่าวสารของราชการ, “สรุปย่อการแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี) แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ”, สืบค้นเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2562, <http://www.oic.go.th>

² จรัญ ภักดีธนากุล, *กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการบังคับคดี* (กรุงเทพฯ: บริษัทกรุงสยามพัблиชชิงจำกัด, 2561), 69.

³ หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2560

2. หลักทั่วไปในการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีแพ่ง

เมื่อศาลได้พิจารณาคดีเสร็จสิ้นและมีคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีแพ่งเป็นอย่างไรแล้ว หากคำพิพากษาหรือคำสั่งดังกล่าวจะต้องมีการบังคับคดี ศาลจะออกคำบังคับให้คู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายแพ้คดี หรือบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ชำระหนี้ เรียกว่า “ลูกหนี้ตามคำพิพากษา” ปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น หากลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ปฏิบัติตามคำบังคับภายในกำหนดเวลา “เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา” ซึ่งเป็นคู่ความหรือบุคคลที่เป็นฝ่ายชนะคดี หรือบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ได้รับชำระหนี้ นั้นจะต้องขอให้มีการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งดังกล่าวต่อไป⁴

การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีแพ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบังคับชำระหนี้ ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์กำหนดให้ลูกหนี้ต้องปฏิบัติตามการชำระหนี้ให้ถูกต้องครบถ้วนตามความประสงค์อันแท้จริงแห่งมูลหนี้⁵ โดยการชำระหนี้ นั้นแบ่งได้เป็นสองประเภทใหญ่ ๆ คือ การบังคับชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจงและการบังคับชำระหนี้เป็นค่าสินไหมทดแทน ซึ่งมีหลักการว่า เมื่อบุคคลหนึ่งทำสัญญากับอีกบุคคลหนึ่ง คู่สัญญาย่อมประสงค์ให้ปฏิบัติตามการชำระหนี้ตามสัญญาที่ตกลงกันไว้ บทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการชำระหนี้จึงมุ่งเน้นบังคับให้คู่สัญญาปฏิบัติตามการชำระหนี้ให้ถูกต้องครบถ้วนตามสัญญาหรือให้อยู่ในลักษณะที่ใกล้เคียงตามสัญญามากที่สุด โดยเน้นการบังคับชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจงเป็นหลัก หากมีเหตุสุดวิสัยเกิดขึ้นทำให้ไม่สามารถชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจงได้ จึงนำวิธีการบังคับชำระหนี้เป็นค่าสินไหมทดแทนมาใช้เพื่อเยียวยาความเสียหายให้แก่คู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง⁶ ซึ่งสอดคล้องกับหลักกฎหมายทั่วไปที่กำหนดไว้ว่าการชำระหนี้ต้องกระทำโดยสุจริตนั่นเอง⁷

⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 274 “ถ้าคู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายแพ้คดีหรือบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ชำระหนี้ (ลูกหนี้ตามคำพิพากษา) มิได้ปฏิบัติตามคำบังคับที่ออกตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทั้งหมดหรือบางส่วน คู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายชนะคดีหรือบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ได้รับชำระหนี้ (เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา) ขอบที่จะร้องขอให้มีการบังคับคดีโดยวิธียึดทรัพย์สิน आयัดสิทธิเรียกร้อง หรือบังคับคดีโดยวิธีอื่นตามบทบัญญัติแห่งภาคนี้ภายในสิบปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง และถ้าเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้ร้องขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องได้ไว้ หรือได้ดำเนินการบังคับคดีโดยวิธีอื่นไว้บางส่วนแล้วภายในระยะเวลาดังกล่าว ก็ให้ดำเนินการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้อง หรือบังคับคดีโดยวิธีอื่นนั้นต่อไปจนแล้วเสร็จได้...”

⁵ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 215 “เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ให้ต้องตามความประสงค์อันแท้จริงแห่งมูลหนี้ไซ้ เจ้าหนี้จะเรียกเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอันเกิดแต่การนั้นก็ได้”

⁶ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช, *ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้ เล่ม 2 (ภาคบริบูรณ์)* (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรศาสตร์, 2520), 834.

⁷ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 5 “ในการใช้สิทธิแห่งตนก็ดี ในการชำระหนี้ก็ดี บุคคลทุกคนต้องกระทำโดยสุจริต”

ดังนั้นการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการบังคับชำระหนี้จึงต้องดำเนินการโดยยึดหลักความสุจริตเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีแพ่งยังเป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการยุติธรรม การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งจึงต้องยึดหลักทั่วไปในการดำเนินการกระบวนการยุติธรรมด้วยเช่นกัน ได้แก่ มีความยุติธรรม มีความสะดวก รวดเร็ว ไม่ลำเอียง สิ้นเปลืองน้อย และไม่ด้อยโอกาส⁸ ซึ่งสรุปเป็นหลักใหญ่ ๆ ได้สามประการ⁹ ดังนี้

1. หลักความยุติธรรม คือ มุ่งรักษาความเที่ยงธรรมและความเท่าเทียมกัน การบังคับคดีตามคำพิพากษาและคำสั่งนั้นจะต้องให้สิทธิแก่คู่ความแต่ละฝ่ายอย่างเท่าเทียมกัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับคดีต้องมีความเป็นอิสระและมีความเป็นกลาง โดยคำนึงถึงการยุติข้อพิพาทอย่างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพ

2. หลักความรวดเร็ว คือ การดำเนินคดีตลอดจนการบังคับคดีนั้นต้องเป็นไปโดยรวดเร็ว เนื่องจากในคดีแพ่งเป็นการพิพาทกันด้วยเรื่องสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายแพ่ง หากกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างล่าช้า ย่อมทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ช้าลงและทำให้ลูกหนี้ต้องเสียดอกเบี้ยเพิ่มมากขึ้น การบังคับคดีจึงต้องกำหนดเวลาให้ชัดเจนและเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับสุภาษิตกฎหมายที่กล่าวว่า “ความล่าช้าคือการปฏิเสธความยุติธรรม” นั่นเอง

3. หลักความสะดวก เนื่องจากการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีแพ่งส่วนใหญ่ของประเทศไทยนั้น เป็นการบังคับคดีที่ต้องดำเนินการโดยเจ้าพนักงานบังคับคดีหรือโดยศาล ซึ่งเป็นการดำเนินการบังคับคดีโดยหน่วยงานของรัฐ ดังนั้นหน่วยงานของรัฐจึงมีหน้าที่อำนวยความสะดวกให้แก่คู่ความในคดี ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการลดขั้นตอนในการบังคับคดีเพื่อไม่ให้ซับซ้อนยุ่งยากจนเกินไป หรือเรื่องค่าใช้จ่ายในการบังคับคดีก็ต้องไม่สูงจนเกินไปเพื่อป้องกันไม่ให้มีการบังคับคดีด้วยตนเอง

คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลในบางกรณีที่ไม่จำเป็นต้องมีการบังคับคดี บุคคลที่ชนะคดีก็สามารถนำคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นไปยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้ เช่น ศาลพิพากษาให้โจทก์และจำเลยหย่าขาดจากกัน แต่จำเลยไม่ยอมไปจดทะเบียนหย่า เช่นนี้โจทก์สามารถดำเนินการเองได้ โดยนำคำพิพากษาของศาลไปยื่นต่อพนักงาน

⁸ ไพโรจน์ วายุภาพ, *คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค 1 บททั่วไป* (กรุงเทพฯ: บริษัทพลสยามปริ้นติ้ง (ประเทศไทย) จำกัด, 2551), 9-10.

⁹ กนกวรรณ จานเจือ, “ปัญหาความล่าช้าในการบังคับคดีแพ่งหลังการยึดทรัพย์เพื่อขายทอดตลาด” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556), 7-9.

เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ในการรับจดทะเบียนยา ตามพระราชบัญญัติจดทะเบียนครอบครัว พ.ศ. 2478¹⁰ ซึ่งเป็นกรณีที่ไม่ต้องมีการบังคับคดีอย่างใดอีกต่อไป

ส่วนคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่จำเป็นต้องมีการบังคับคดีนั้น แบ่งได้เป็นสองประเภท¹¹ ดังนี้

1. การบังคับคดีที่ต้องดำเนินการโดยเจ้าพนักงานบังคับคดี ซึ่งมีสามกรณี ได้แก่

1.1 การบังคับให้ใช้เงิน

1.2 การบังคับให้ส่งคืนหรือส่งมอบทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง

1.3 การบังคับขับไล่หรือรื้อถอน

2. การบังคับคดีที่ต้องดำเนินการโดยศาล ซึ่งมีสามกรณีเช่นกัน ได้แก่

2.1 การบังคับให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษากระทำการ หรืองดเว้นกระทำการ นอกเหนือจากการส่งคืนหรือส่งมอบทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง และการขับไล่หรือรื้อถอน

2.2 การบังคับให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือบุคคลใดได้มาซึ่งทรัพย์สินที่มีทะเบียน

2.3 การขอให้ศาลสั่งจับกุมและกักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษา

ดังนั้นการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีแพ่ง ไม่ว่าจะเป็นการบังคับคดีที่ต้องดำเนินการโดยทางเจ้าพนักงานบังคับคดีหรือทางศาล ถือเป็นส่วนหนึ่งในการชำระหนี้และเป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมจึงต้องยึดถือหลักความสุจริต ความยุติธรรม ความรวดเร็ว และความสะดวก เพื่อให้การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีแพ่งประสบผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

3. การเปลี่ยนแปลงของกฎหมายบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีแพ่ง

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2560 ภาค 4 ลักษณะ 2 ว่าด้วยการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง ซึ่งได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม พ.ศ. 2560 โดยกำหนดให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา แต่ไม่มีผลกระทบต่อกระบวนการพิจารณาของศาลและกระบวนการบังคับคดีของเจ้าพนักงานบังคับคดีที่ได้กระทำไปแล้วก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

¹⁰ เอื้อน ขุนแก้ว, *การบังคับคดีแพ่ง* (กรุงเทพฯ: บริษัทกรุงสยามพับลิชชิ่งจำกัด, 2560), 2.

¹¹ จริญ กักติธนากุล, *กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการบังคับคดี*, 71.

กฎหมายดังกล่าวได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น โดยการจัดวางโครงสร้างกฎหมายใหม่และแบ่งออกเป็นแปดหมวดหมู่ ส่วนเนื้อหาสาระของกฎหมายใหม่นั้นมีทั้งส่วนที่ยังคงหลักเกณฑ์วิธีการแบบเดิม เพียงแต่มีการแก้ไขรายละเอียดเล็กน้อย และมีบทบัญญัติเดิมบางส่วนที่ถูกยกเลิกเพิกถอนและบัญญัติหลักเกณฑ์วิธีการแบบใหม่ขึ้นมาแทน ซึ่งจะได้กล่าวถึงข้อเปลี่ยนแปลงในการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีแพ่งตามกฎหมายใหม่ ดังนี้

3.1 การจัดวางโครงสร้างกฎหมายใหม่

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2560 เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายทั้งลักษณะ จึงได้มีการจัดวางโครงสร้างกฎหมายให้เป็นหมวดหมู่ชัดเจน และเป็นลำดับขั้นตอนมากขึ้น โดยบทบัญญัติว่าด้วยการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งถูกแบ่งออกตามเนื้อหาสาระเป็นแปดหมวดใหญ่ ๆ ได้แก่

3.1.1 หมวด 1 ว่าด้วยหลักทั่วไป ซึ่งบทบัญญัติใหม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายและหลักปฏิบัติเดิมเป็นส่วนใหญ่ แต่ได้มีการแก้ไขปรับปรุงหลักกฎหมายที่ใช้อยู่เดิมให้ชัดเจนมากขึ้น¹² เช่น

1) เรื่องผู้ที่มีสิทธิขอบังคับคดีตามคำพิพากษา ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 274 ได้อธิบายความหมายของคำว่า “ผู้ที่มีสิทธิขอบังคับคดีตามคำพิพากษา” คือ คู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายชนะคดีหรือบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ได้รับชำระหนี้ (เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา) ชอบที่จะร้องขอให้มีการบังคับคดีโดยวิธียึดทรัพย์สิน อายัดสิทธิเรียกร้อง หรือบังคับคดีโดยวิธีอื่นตามกฎหมายภายในสิบปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง

2) เรื่องศาลที่มีเขตอำนาจในการบังคับคดี ซึ่งในกฎหมายเดิมไม่ได้มีบทบัญญัติชัดเจน แต่กฎหมายใหม่ได้อธิบายหลักเกณฑ์ในเรื่องนี้ไว้ชัดเจนมากขึ้นในมาตรา 271 ว่า ศาลที่มีอำนาจในการบังคับคดีซึ่งมีอำนาจกำหนดวิธีการบังคับคดี ตามมาตรา 276 และมีอำนาจทำคำวินิจฉัยชี้ขาดหรือทำคำสั่งในเรื่องใด ๆ อันเกี่ยวกับการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง คือ ศาลที่ได้พิจารณาและชี้ขาดตัดสินคดีในชั้นต้นหรือตามที่มีกฎหมายบัญญัติ

3) เรื่องผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดี ซึ่งในกฎหมายใหม่ได้บัญญัตินิยามความหมายให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้นในมาตรา 287 ว่า บุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดี ได้แก่ เจ้าหนี้

¹² จริญ ภักดีธนากุล, กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการบังคับคดี, 70.

ตามคำพิพากษา ลูกหนี้ตามคำพิพากษา และในกรณีที่มีการอายัดสิทธิเรียกร้อง ให้รวมถึงลูกหนี้แห่งสิทธิเรียกร้อง ผู้ทรงสิทธิเรียกร้อง หรือผู้รับโอนสิทธิเรียกร้องนั้นด้วย และบุคคลผู้มีทรัพย์สินหรือได้จดทะเบียนสิทธิของตนเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ถูกบังคับคดี และบุคคลผู้เป็นเจ้าของรวมหรือบุคคลผู้มีบุริมสิทธิ สิทธิยึดหน่วง รวมถึงบุคคลอื่นใดที่ต้องเสียหายเพราะเหตุแห่งการดำเนินการบังคับคดีนั้น

จากบทบัญญัติดังกล่าว การกำหนดนิยามของผู้มีสิทธิขอบังคับคดีตามคำพิพากษา ศาลที่มีเขตอำนาจในการบังคับคดี และผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดี ทำให้กฎหมายมีความชัดเจนมากขึ้นและเป็นผลดีในทางปฏิบัติ โดยเฉพาะผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดีที่มีการกำหนดความหมายไว้ครอบคลุมมากกว่ากฎหมายเดิม

3.1.2 หมวด 2 ว่าด้วยกระบวนการวิธีการบังคับคดีในกรณีที่เป็นหนี้เงิน ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้กันทางปฏิบัติมากที่สุดและเป็นส่วนสำคัญที่สุดของการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายในครั้งนี้ โดยเรื่องที่มีแก้ไขเพิ่มเติม ได้แก่

1) การบัญญัติเรื่องวิธีการบังคับคดีในกรณีที่เป็นการชำระหนี้เงินให้ชัดเจนและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยมาตรา 296 กำหนดไว้ว่า ในกรณีที่คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลกำหนดให้ชำระเงิน ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจบังคับคดีโดยวิธียึดทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา หรืออายัดสิทธิเรียกร้องของลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่จะเรียกให้บุคคลภายนอกชำระเงินหรือส่งมอบหรือโอนทรัพย์สิน หรือชำระหนี้เป็นอย่างอื่น หรือขายทอดตลาดหรือจำหน่ายโดยวิธีอื่นซึ่งทรัพย์สินที่ได้มาจากการยึดหรือการอายัดหรือซึ่งสิทธิเรียกร้องที่ได้อายัดไว้¹³

2) การบัญญัติเรื่องวิธีการปฏิบัติในกรณีที่ทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องที่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอ้างว่าเป็นของลูกหนี้ตามคำพิพากษา ซึ่งมีชื่อบุคคลอื่นเป็นเจ้าของในทะเบียนหรือปรากฏตามหลักฐานอย่างอื่นว่าเป็นของบุคคลอื่น แต่เจ้าหนี้ยืนยันให้ยึดหรืออายัด จึงได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 298 ให้ชัดเจนมากขึ้น เพื่อให้การดำเนินการของเจ้าพนักงานบังคับคดีรัดกุมและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น¹⁴ โดยเจ้าพนักงานบังคับคดีจะทำการยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องนั้น

¹³ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, “ตารางเปรียบเทียบบทบัญญัติลักษณะ 2 การบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งฉบับเดิมกับพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2560”, 44, สืบค้นเมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2562, <http://www.krisdika.go.th>

¹⁴ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, “ตารางเปรียบเทียบบทบัญญัติลักษณะ 2 การบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งฉบับเดิมกับพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2560”, 46-47.

หรือจะสั่งการยึดหรือการอายัดก็ได้ ในกรณีที่สั่งให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีคำสั่งห้ามการโอน ขาย ยักย้าย จำหน่าย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือเปลี่ยนแปลงซึ่งสิทธิในทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องนั้นไว้ก่อน

3) การแก้ไขบทบัญญัติเกี่ยวกับประเภทของทรัพย์สินและจำนวนทุนทรัพย์ที่ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดีให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันเพื่อคุ้มครองสิทธิของลูกหนี้ตามคำพิพากษา¹⁵ เช่น ในบทบัญญัติมาตรา 301 กำหนดให้เครื่องนุ่งห่มหลักนอน เครื่องใช้ในครัวเรือน หรือเครื่องใช้สอยส่วนตัว โดยประมาณรวมกันราคาไม่เกินประเภทละสองหมื่นบาท ไม่ตกอยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายเดิมที่กำหนดราคาไม่เกินห้าหมื่นบาท จึงจะไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี และในมาตรา 302 ซึ่งกำหนดว่า เบี้ยเลี้ยงชีพซึ่งกฎหมายกำหนดไว้ ส่วนเงินรายได้เป็นคราว ๆ ซึ่งบุคคลภายนอกได้ยกให้เพื่อเลี้ยงชีพนั้น จำนวนไม่เกินเดือนละสองหมื่นบาท หรือตามจำนวนที่เจ้าพนักงานบังคับคดีเห็นสมควร ไม่ตกอยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายเดิมที่กำหนดจำนวนไม่เกินเดือนละหนึ่งหมื่นบาท

4) การบัญญัติขั้นตอนและกระบวนการในการยึดหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ไว้ อย่างชัดเจนเป็นการเฉพาะในมาตรา 305 เนื่องจากหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์ในปัจจุบันนั้นอาจจะไม่มีการออกหลักฐานเป็นหนังสือให้แก่เจ้าของหลักทรัพย์ หรือที่เรียกว่าระบบ Scrippless ประกอบกับหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์นั้นเป็นทรัพย์สินที่มีการเปลี่ยนมือได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้นจึงจำเป็นต้องบัญญัติถึงวิธีการและกระบวนการในการยึดให้สอดคล้องกับระบบการโอนกรรมสิทธิ์ในหลักทรัพย์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน¹⁶ ซึ่งทำให้การบังคับคดีกับหลักทรัพย์ของลูกหนี้ตามคำพิพากษามีประสิทธิภาพมากขึ้น

5) การเพิ่มหลักการบังคับคดีใหม่ไว้ในมาตรา 306-311 เพื่อกำหนดวิธีการยึดตัวเงิน หรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด การยึดหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัดหรือบริษัทจำกัด การยึดทรัพย์สินทางปัญญาที่มีการจดทะเบียนไว้แล้ว รวมถึงการยึดทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งไม่มีการจดทะเบียนหรือยังมิได้ดำเนินการทางทะเบียน การยึดสิทธิการเช่าทรัพย์สินหรือสิทธิที่จะได้ใช้บริการต่าง ๆ การยึดสิทธิตามใบอนุญาตต่าง ๆ หรือสัมปทาน ซึ่งในกฎหมายเดิมไม่ได้บัญญัติเรื่องดังกล่าวไว้ ถือเป็นการแก้ไขกฎหมายให้มีความทันสมัยและเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

3.1.3 หมวด 3 ว่าด้วยการบังคับคดีที่ศาลพิพากษาให้ส่งคืนหรือส่งมอบทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง ซึ่งเป็นการบัญญัติหลักกฎหมายใหม่ทั้งหมด โดยกำหนดอำนาจและขั้นตอนการดำเนินการ

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, 50-52.

¹⁶ เรื่องเดียวกัน, 55-56.

ของเจ้าพนักงานบังคับคดีที่จะบังคับเอาทรัพย์เฉพาะสิ่ง โดยกำหนดให้เจ้าพนักงานบังคับคดีมีอำนาจยึดสังหาริมทรัพย์เฉพาะสิ่งที่ต้องคืนแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือส่งมอบเพื่อชำระหนี้ตามสิทธิเรียกร้องแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา โดยมีเหตุผลในการเพิ่มเติมหลักการนี้ขึ้นเพราะกรณีการบังคับเอาทรัพย์เฉพาะสิ่งนั้นไม่มีกฎหมายกำหนดรายละเอียดไว้จะมีเพียงมาตรา 276 วรรคสาม ที่ให้ศาลกำหนดวิธีการในหมายบังคับคดีเท่าที่สภาพแห่งการบังคับคดีจะเปิดช่องให้กระทำได้ ซึ่งในทางปฏิบัติเดิมก็จะยึดเพื่อขายและนำเงินมาชำระหนี้ ดังนั้นการบังคับคดีให้ส่งคืนหรือส่งมอบสังหาริมทรัพย์เฉพาะสิ่ง จึงต้องสร้างกระบวนการคุ้มครองสิทธิไว้ต่างหากจากเรื่องการนำทรัพย์ที่ยึดหรืออายัดออกขายทอดตลาดทรัพย์เพื่อนำเงินมาชำระหนี้ รวมถึงการบัญญัติวิธีปฏิบัติในกรณีที่ทรัพย์เฉพาะสิ่งนั้นถูกเจ้าหนี้ในคดีอื่นยึดหรืออายัดไว้อยู่ก่อนแล้วด้วย¹⁷

3.1.4 หมวด 4 ว่าด้วยการบังคับคดีขบไล่หรือรื้อถอน บทบัญญัติส่วนใหญ่ตรงกับหลักกฎหมายเดิมและมีการแก้ไขเพิ่มเติมในรายละเอียดเล็กน้อยเท่านั้น

3.1.5 หมวด 5 ว่าด้วยการบังคับคดีที่ให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการ บทบัญญัติในส่วนนี้มีการแก้ไขเพิ่มเติมใหม่ให้สามารถบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งได้ครบถ้วนมากขึ้น

3.1.6 หมวด 6 ว่าด้วยการบังคับคดีตามคำพิพากษาที่ให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือบุคคลใดได้มาซึ่งทรัพย์สินที่มีทะเบียน โดยมีการกำหนดหลักการใหม่ในมาตรา 360 เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องคำพิพากษาไม่ผูกพันเจ้าหนี้ที่ผู้ควบคุมทะเบียนให้ต้องปฏิบัติตามคำพิพากษาเพราะเจ้าหนี้ที่ผู้ควบคุมทะเบียนถือเป็นคนนอกคดี ทำให้ไม่สามารถบังคับคดีให้มีประสิทธิภาพได้ จึงกำหนดบทบัญญัติให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษามีคำขอให้ศาลสั่งให้เจ้าหนี้ที่ผู้ควบคุมทะเบียนดำเนินการจดทะเบียนให้เป็นไปตามคำสั่งศาลได้ โดยศาลมีอำนาจออกใบแทนหนังสือสำคัญที่จะต้องใช้เพื่อการจดทะเบียนให้ด้วยก็ได้¹⁸

3.1.7 หมวด 7 ว่าด้วยการขอให้ศาลสั่งจับกุมและกักขังลูกหนี้ตามคำพิพากษา ซึ่งบทบัญญัติส่วนใหญ่ตรงกับหลักกฎหมายเดิม

¹⁷ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, “ตารางเปรียบเทียบบทบัญญัติลักษณะ 2 การบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งฉบับเดิมกับพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2560”, 92-93.

¹⁸ จรัญ ภักดีธนากุล, *กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการบังคับคดี*, 70-71.

3.1.8 หมวด 8 ว่าด้วยการบังคับคดีเอาแก่ผู้ประกันในศาล เพื่อการชำระหนี้ตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง หรือการปฏิบัติตามคำสั่งศาลในกรณีอื่น ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติให้มีขอบเขตกว้างขวางครอบคลุมมากขึ้น

3.2 การเพิ่มมาตรการป้องกันการประวิงการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง

การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีแพ่งนั้นเป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการยุติธรรม จึงต้องดำเนินการบังคับคดีตามหลักความยุติธรรม ความรวดเร็ว และความสะดวกด้วยเช่นกัน อุปสรรคหนึ่งในการบังคับคดีให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว คือ ในระหว่างดำเนินการบังคับคดี คู่ความสามารถยื่นคำร้องคัดค้านกระบวนการต่าง ๆ ได้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของคู่ความอย่างหนึ่ง แต่ทำให้เกิดปัญหาประวิงการบังคับคดีโดยอาศัยการยื่นคำร้องคัดค้านตามกฎหมายนั่นเอง กฎหมายใหม่จึงได้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรการป้องกันการประวิงการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งไว้หลายกรณี¹⁹ ได้แก่

3.2.1 การยื่นคำร้องขอเพิกถอนการบังคับคดีที่ผิดระเบียบโดยไม่มีมูล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 295 วรรคห้าและวรรคหก โดยกำหนดว่า ในกรณีที่คำบังคับ หมายบังคับคดี หรือคำสั่งศาลในชั้นบังคับคดีบกพร่อง ผิดพลาด หรือฝ่าฝืนกฎหมาย เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมจำเป็นจะต้องเพิกถอนหรือแก้ไขคำบังคับ หมายบังคับคดี หรือคำสั่งดังกล่าวนั้น หรือกรณีที่เจ้าพนักงานบังคับคดีได้ดำเนินการบังคับคดีบกพร่อง ผิดพลาด หรือฝ่าฝืนกฎหมาย ในการยื่นคำร้องดังกล่าว หากมีพยานหลักฐานเบื้องต้นแสดงว่า คำร้องนั้นไม่มีมูลและยื่นเข้ามาเพื่อประวิงให้ชักช้า ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ยื่นคำร้องวางเงินหรือหาประกันต่อศาลตามจำนวนและภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควรเพื่อเป็นประกันการชำระค่าสินไหมทดแทนแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาหรือบุคคลนั้นสำหรับความเสียหายที่อาจได้รับการยื่นคำร้องนั้น ถ้าผู้ยื่นคำร้องไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ให้ศาลมีคำสั่งยกคำร้องนั้นเสีย ส่วนเงินหรือประกันที่วางไว้ต่อศาลดังกล่าว เมื่อศาลเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต่อไป จะสั่งคืนหรือยกเลิกประกันนั้นก็ได้

ในกรณีที่ศาลได้มีคำสั่งยกคำร้องขอเพิกถอนการบังคับคดีที่ผิดระเบียบ ถ้าบุคคลที่ได้รับความเสียหาย เนื่องจากการยื่นคำร้องดังกล่าวเห็นว่าคำร้องนั้นไม่มีมูลและยื่นเข้ามาเพื่อประวิงให้ชักช้า บุคคลดังกล่าวอาจยื่นคำร้องต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ที่มีคำสั่งยกคำร้อง เพื่อขอให้ศาลสั่งให้ผู้ยื่นคำร้องนั้น ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้แยกการพิจารณา

¹⁹ เรื่องเดียวกัน, 75.

เป็นสำนวนต่างหากจากคดีเดิม และเมื่อศาลไต่สวนแล้วเห็นว่าคำร้องนั้นฟังได้ ให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ยื่นคำร้องนั้นชดใช้ค่าสินไหมทดแทนให้แก่บุคคลที่ได้รับความเสียหายดังกล่าวตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควร ถ้าผู้ยื่นคำร้องนั้นไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล บุคคลที่ได้รับความเสียหายอาจร้องขอให้ศาลบังคับคดีแก่ผู้ยื่นคำร้องนั้นเสมือนหนึ่งว่าเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา

3.2.2 การยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินที่ถูกยึดโดยไม่มีมูล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 323 วรรคสี่และวรรคห้า ได้กำหนดมาตรการป้องกันการประวิงการบังคับคดีในกรณีที่มีการยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินที่ถูกยึดหรือการยื่นคำร้องขจัดทรัพย์สินไว้ว่า โจทก์หรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอาจยื่นคำร้องว่าคำร้องขอนั้นไม่มีมูลและยื่นเข้ามาเพื่อประวิงการบังคับคดี เมื่อปรากฏพยานหลักฐานเบื้องต้นว่าคำร้องนั้นฟังได้ ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้กล่าวอ้างวางเงินหรือหาประกันต่อศาลตามจำนวนและภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร เพื่อเป็นประกันการชำระค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์หรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาสำหรับความเสียหายที่อาจได้รับการยื่นคำร้องขอนั้น ถ้าผู้กล่าวอ้างไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล ให้ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ ส่วนเงินหรือประกันที่วางไว้ต่อศาลดังกล่าว เมื่อศาลเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต่อไป จะสั่งคืนหรือยกเลิกประกันนั้นก็ได้

ในกรณีที่ศาลได้มีคำสั่งยกคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินที่ถูกยึด ถ้าโจทก์หรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาที่ได้รับความเสียหายเนื่องจากการยื่นคำร้องขอดังกล่าวเห็นว่าคำร้องขอนั้นไม่มีมูลและยื่นเข้ามาเพื่อประวิงการบังคับคดี บุคคลดังกล่าวอาจยื่นคำร้องต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลได้มีคำสั่งยกคำร้องขอเพื่อขอให้ศาลสั่งให้ผู้กล่าวอ้างชดใช้ค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตนได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้แยกการพิจารณาเป็นสำนวนต่างหากจากคดีเดิม และเมื่อศาลไต่สวนแล้วเห็นว่าคำร้องนั้นฟังได้ ให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้กล่าวอ้างชดใช้ค่าสินไหมทดแทนตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควรถ้าบุคคลดังกล่าวไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล โจทก์หรือเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอาจร้องขอให้ศาลบังคับคดีแก่บุคคลนั้นเสมือนหนึ่งว่าเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา

3.2.3 การยื่นคำร้องคัดค้านคำสั่งอายัดโดยไม่มีมูล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 325 วรรคสี่และวรรคหก ได้กำหนดมาตรการป้องกันการประวิงการบังคับคดี กล่าวคือ ในระหว่างการพิจารณาคำร้องคัดค้านคำสั่งอายัด เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอาจยื่นคำร้องว่าคำร้องคัดค้านนั้นไม่มีมูลและยื่นเข้ามาเพื่อประวิงการบังคับคดี เมื่อปรากฏพยานหลักฐานเบื้องต้นว่าคำร้องนั้นฟังได้ ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ร้องคัดค้านวางเงินหรือหาประกันต่อศาลตามจำนวนและภายในระยะเวลาที่ศาลเห็นสมควร เพื่อเป็นประกันการชำระเงินค่าสินไหมทดแทนแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาสำหรับความเสียหายที่อาจได้รับการยื่นคำร้องคัดค้านนั้น ถ้าผู้ร้องคัดค้านไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล

ให้ศาลมีคำสั่งจำหน่ายคำร้องคัดค้าน ส่วนเงินหรือประกันที่วางไว้ต่อศาลดังกล่าว เมื่อศาลเห็นว่าไม่มีความจำเป็นต่อไป จะสั่งคืนหรือยกเลิกประกันนั้นก็ได้

ในกรณีที่คำร้องคัดค้านคำสั่งอายัดไม่มีมูลและยื่นเข้ามาเพื่อประวิงการบังคับคดี เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอาจยื่นคำร้องต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลได้มีคำสั่งยกคำร้องคัดค้าน เพื่อขอให้ศาลสั่งให้ผู้ร้องคัดค้านชดเชยค่าสินไหมทดแทนสำหรับความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ตนได้ ในกรณีเช่นว่านี้ ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้แยกการพิจารณาเป็นสำนวนต่างหากจากคดีเดิม และเมื่อศาลไต่สวนแล้วเห็นว่าคำร้องนั้นฟังได้ ให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ร้องคัดค้านชดเชยค่าสินไหมทดแทนตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควร ถ้าบุคคลดังกล่าวไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาล เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอาจร้องขอให้ศาลบังคับคดีแก่บุคคลนั้นเสมือนหนึ่งว่าเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา

จากบทบัญญัติทั้งสามกรณียดังกล่าวข้างต้นนี้ แสดงให้เห็นถึงจุดมุ่งหมายของการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค 4 ลักษณะ 2 ว่าด้วยการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง โดยการกำหนดมาตรการป้องกันการประวิงการบังคับคดี โดยเฉพาะในกรณีที่มีการยื่นคำร้องคัดค้านต่าง ๆ เข้ามาในระหว่างการดำเนินการบังคับคดี ซึ่งถือเป็นการคุ้มครองสิทธิของคู่ความในคดีแพ่งประการหนึ่ง แต่เพื่อมิให้การคุ้มครองสิทธิดังกล่าวกลายเป็นอุปสรรคในการบังคับคดีเสียเอง อันจะส่งผลให้การบังคับคดีต้องหยุดชะงักลงหรือทำให้การบังคับคดีล่าช้าเกินสมควร นอกจากนี้บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิดังกล่าวยังกำหนดให้ผู้ยื่นคำร้องคัดค้านต่าง ๆ ต้องวางเงินหรือหาประกันต่อศาลนั้น ซึ่งเป็นการเพิ่มมาตรการในการป้องกันและเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากกระบวนการดังกล่าวไปในตัวด้วยเช่นกัน จึงถือได้ว่ากฎหมายใหม่กำหนดมาตรการเหล่านี้เพื่อสร้างสมดุลระหว่างการคุ้มครองสิทธิของคู่ความและการป้องกันการประวิงการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล แต่ในทางปฏิบัติอาจเกิดปัญหาในกรณีที่ผู้ร้องยื่นคำร้องขอเพิกถอนการบังคับคดีที่ผิดระเบียบ หรือยื่นคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินที่ถูกยึด หรือยื่นคำร้องคัดค้านคำสั่งอายัดนั้นมีมูลตามข้อคัดค้านจริง แต่ผู้ร้องในกรณีดังกล่าวไม่มีเงินหรือหลักประกันเพียงพอที่จะนำมาวางศาลตามคำสั่งของศาล กฎหมายกำหนดให้ศาลจะต้องมีคำสั่งจำหน่ายคำร้องของผู้ร้องและดำเนินการบังคับคดีต่อไป ในกรณีเช่นนี้อาจทำให้ผู้ร้องซึ่งเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือเป็นผู้มีส่วนได้เสียไม่ได้รับความคุ้มครองสิทธิตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย

3.3 การปรับปรุงวิธีการขายทอดตลาด

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งใหม่ได้มีการปรับปรุงกระบวนการในการขายทอดตลาดให้เหมาะสมกับลักษณะของทรัพย์สินในแต่ละประเภท และเป็นไปโดยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูงสุด จึงได้มีการแก้ไขบทบัญญัติในมาตรา 331 ซึ่งกำหนดว่า เมื่อได้ยึดทรัพย์สินหรือ

อายุัดสิทธิเรียกร้องทั้งหมดหรือบางส่วนของผู้หนึ่งตามคำพิพากษา หรือได้มีการส่งมอบทรัพย์สินตามสิทธิเรียกร้องที่ถูกอายุัดแก่เจ้าพนักงานบังคับคดีแล้ว ถ้าไม่มีเหตุสมควรงดการบังคับคดีไว้ก่อน ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องนั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์และกฎกระทรวงว่าด้วยการนั้นหรือตามที่ศาลมีคำสั่งกำหนด หรือขายโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ก่อนการขายทอดตลาดทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้องตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานบังคับคดีต้องแจ้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่ซึ่งจะทำการขายทอดตลาดให้บรรดาผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดีซึ่งปรากฏตามทะเบียนหรือประการอื่นได้ทราบด้วย โดยจะทำการขายทอดตลาดในวันหยุดงานหรือในเวลาใด ๆ นอกเวลาทำการปกติก็ได้ ทั้งนี้ กำหนดวันและเวลาขายดังกล่าวจะต้องไม่น้อยกว่าหกสิบวันนับแต่วันยึด อายุัด หรือส่งมอบทรัพย์สินนั้น

เพื่อให้การขายทอดตลาดเป็นไปด้วยความเที่ยงธรรม บุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดีมีสิทธิเต็มที่ในการเข้าสู่ราคาเองหรือหาบุคคลอื่นเข้าสู่ราคาเพื่อให้ได้ราคาตามที่ตนต้องการ และเมื่อเจ้าพนักงานบังคับคดีเคาะไม่ขายให้แก่ผู้เสนอราคาสูงสุดแล้ว ห้ามมิให้บุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดีทั้งหลายหยิบยกเรื่องราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดมีจำนวนต่ำเกินสมควรมาเป็นเหตุขอให้มีการเพิกถอนการขายทอดตลาดนั้นอีก

จากบทบัญญัติดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่า กฎหมายใหม่ได้ปรับปรุงวิธีการขายทอดตลาด โดยมีสาระสำคัญ²⁰ ดังนี้

(1) การกำหนดให้เจ้าพนักงานบังคับคดีต้องแจ้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่ซึ่งจะทำการขายทอดตลาดให้ผู้มีส่วนได้เสียทราบ โดยกำหนดระยะเวลาดังกล่าวจะต้องไม่น้อยกว่าหกสิบวันนับแต่วันยึด อายุัด หรือส่งมอบทรัพย์สินนั้น

(2) การยกเลิกหลักการที่กำหนดให้ผู้เสนอราคาสูงสุดต้องผูกพันกับการเสนอราคาเป็นระยะเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่เสนอราคานั้น

(3) การกำหนดให้บุคคลผู้มีส่วนได้เสียในการบังคับคดีมีสิทธิเต็มที่ในการเข้าสู่ราคาในการขายทอดตลาดได้ด้วยตัวเองหรือหาบุคคลอื่นเข้าสู่ราคาเพื่อให้ได้ราคาตามที่ตนต้องการ ดังนั้นจึงห้ามมิให้มีการหยิบยกเรื่องราคาต่ำเกินสมควรมาเป็นเหตุขอให้เพิกถอนการขายทอดตลาดอีกต่อไป ซึ่งถือว่าเป็น

²⁰ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, “ตารางเปรียบเทียบบทบัญญัติลักษณะ 2 การบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งฉบับเดิมกับพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2560”, 78-79.

การแก้ไขปัญหारेื่องการประวิงการบังคับคดีโดยอาศัยช่องทางในการยื่นคำร้องคัดค้านการขายทอดตลาดราคาต่ำเกินสมควรไปด้วยในตัว

ดังนี้ แม้การห้ามมิให้มีการหยิบยกเรื่องราคาต่ำเกินสมควรมาเป็นเหตุขอให้เพิกถอนการขายทอดตลาดตามบทบัญญัติดังกล่าวนี้มีความมุ่งหมายที่จะแก้ไขปัญหारेื่องการประวิงการบังคับคดีและทำให้กระบวนการบังคับคดีรวดเร็วมากขึ้น แต่ในทางกลับกันก็ทำให้ทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาถูกขายทอดตลาดโดยกระบวนการที่ง่ายยิ่งขึ้นเช่นกัน อันเป็นผลเสียแก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษามากขึ้น

4. บทสรุป

การบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีแพ่งนั้นเป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการยุติธรรมซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากที่ศาลได้พิจารณาตัดสินคดีเสร็จและมีคำพิพากษาหรือคำสั่งแล้ว หากคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลนั้นจำเป็นต้องมีการบังคับคดีแก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษา ศาลต้องออกคำบังคับทันทีที่ได้อ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น²¹ ซึ่งในคำบังคับจะกำหนดถึงวิธีการที่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาต้องปฏิบัติตามชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา พร้อมทั้งระบุระยะเวลาและเงื่อนไขอื่น ๆ ในการชำระหนี้โดยชัดแจ้ง²² หากสิ้นระยะเวลาที่กำหนดไว้ในคำบังคับแล้ว แต่ลูกหนี้ตามคำพิพากษายังไม่ได้ปฏิบัติตามชำระหนี้ตามคำพิพากษา เจ้าหนี้อย่อมมีสิทธิที่จะร้องขอต่อศาลให้มีการบังคับคดีโดยวิธียึดทรัพย์สิน आयัดสิทธิเรียกร้อง หรือบังคับคดีโดยวิธีอื่น ๆ ภายในสิบปีนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง

เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้บังคับใช้มาเป็นระยะเวลานาน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2478 ในขณะที่สภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก จึงทำให้การบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวมีข้อขัดข้องหลายประการ ไม่อาจอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชนได้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย จำเป็นต้องมี

²¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 272 “ถ้าศาลได้มีคำพิพากษาหรือคำสั่งอย่างใดซึ่งต้องมีการบังคับคดีแก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาก็ให้ศาลออกคำบังคับทันทีที่ได้อ่านหรือถือว่าได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น และให้ถือว่าลูกหนี้ตามคำพิพากษาได้ทราบคำบังคับแล้วในวันนั้น...”

²² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 273 “ถ้าในคำบังคับได้กำหนดให้ใช้เงิน หรือให้ส่งทรัพย์สิน หรือให้กระทำการ หรืองดเว้นกระทำการอย่างใด ๆ ให้ศาลระบุไว้ในคำบังคับนั้นโดยชัดแจ้ง ซึ่งระยะเวลาและเงื่อนไขอื่น ๆ อันจะต้องใช้เงิน ส่งทรัพย์สิน กระทำการ หรืองดเว้นกระทำการใด ๆ นั้น แต่ถ้าเป็นคดีในสาระ ศาลไม่จำเป็นต้องให้เวลาแก่ลูกหนี้ตามคำพิพากษาเกินกว่าสิบห้าวันในอันที่จะปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น...”

การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพการณ์ต่าง ๆ ในปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงไปตามเวลา ประกอบกับนโยบายในการปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของคณะรัฐมนตรีในยุค คสช. จึงทำให้ความพยายามในการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นเป็นผลสำเร็จ และได้มีการประกาศใช้กฎหมายดังกล่าวในปี พ.ศ. 2560

การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งในครั้งนี้ถือเป็นการแก้ไขกฎหมายครั้งใหญ่ โดยได้มีการจัดโครงสร้างกฎหมายบังคับคดีตามคำพิพากษาและคำสั่งให้เป็นหมวดหมู่ตามลำดับขั้นตอน เพื่อง่ายต่อการทำความเข้าใจและนำไปปฏิบัติ ทั้งยังสร้างมาตรการป้องกันการประวิงการบังคับคดี ซึ่งถือเป็นปัญหาสำคัญที่ทำให้การบังคับคดีเป็นไปโดยล่าช้าและไม่ประสบผลสำเร็จ นอกจากนี้ยังปรับปรุงวิธีการขายทอดตลาดให้มีกลไกในการผลักดันทรัพย์สินออกขายทอดตลาดอย่างรวดเร็วและมีกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนแน่นอนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษานั้นเอง

แม้การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งในครั้งนี้จะทำให้ทบทวนพฤติการณ์ในการบังคับคดีแพ่งมีความชัดเจนมากขึ้น แต่ก็อาจเกิดปัญหาในทางปฏิบัติได้ เพราะบทบัญญัติที่มีความชัดเจนอาจทำให้ผู้บังคับใช้กฎหมายตีความกฎหมายเพื่อบังคับใช้กับข้อเท็จจริงที่อาจเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในปัจจุบันได้ยากมากขึ้น เนื่องจากผู้บังคับใช้กฎหมายใช้ดุลพินิจในการตีความกฎหมายได้น้อยลง เช่น ในกรณีที่มีการยื่นคำร้องขอเพิกถอนการบังคับคดีที่ผิดระเบียบ หรือคำร้องขอให้ปล่อยทรัพย์ที่ถูกยึด หรือคำร้องคัดค้านคำสั่งอายัดนั้น และคำร้องดังกล่าวมีมูลความจริง แต่ผู้ร้องในกรณีดังกล่าวไม่มีเงินหรือหลักประกันเพียงพอที่จะนำมาวางศาลตามคำสั่งของศาล กฎหมายกำหนดให้ศาลจะต้องมีคำสั่งจำหน่ายคำร้องของผู้ร้องและดำเนินการบังคับคดีต่อไป เช่นนี้จะทำให้ผู้ร้องซึ่งอาจเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือผู้มีส่วนได้เสียไม่ได้รับความคุ้มครองตามเจตนารมณ์ที่แท้จริงของกฎหมาย

นอกจากนี้ การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งในครั้งนี้เป็นการแก้ไขโดยนำหลักการที่ศาลฎีกาวางหลักไว้ในคำพิพากษาฎีกาบัญญัติเป็นกฎหมาย ซึ่งบางเรื่องเป็นการแก้ไขโดยอาศัยมุมมองที่เป็นอคติต่อลูกหนี้ตามคำพิพากษาเป็นอย่างมาก เพราะเมื่อมองภาพรวมของกฎหมายใหม่แล้วเห็นว่า ทำให้การบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีแพ่งมีขั้นตอนหรือกระบวนการน้อยลงกว่าที่กำหนดไว้ในกฎหมายเดิม แม้จะมีผลให้การ

บังคับคดีรวดเร็วมากขึ้น แต่ในทางกลับกันก็ทำให้ทรัพย์สินของลูกค้าหนี้ตามคำพิพากษาถูกขายทอดตลาดได้อย่างรวดเร็วมากขึ้นเช่นกัน

จากที่กล่าวมาทั้งหมด สาระสำคัญในการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง มีความมุ่งหมายให้การบังคับคดีตามคำพิพากษา และคำสั่งของศาลในคดีแพ่งมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับหลักความสุจริต ความยุติธรรม ความรวดเร็ว และความสะดวก อันเป็นจุดมุ่งหมายเดียวกันกับการดำเนินกระบวนการยุติธรรมในส่วนอื่น ๆ และเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนโดยเท่าเทียมกัน ซึ่งการบังคับคดีโดยมีประสิทธิภาพนั้นไม่ใช่การผลักดันให้มีการขายทอดตลาดทรัพย์สินของลูกค้าหนี้ตามคำพิพากษาได้อย่างรวดเร็วเพียงอย่างเดียว แต่ยังคงคำนึงถึงการคุ้มครองสิทธิของลูกค้าหนี้ตามคำพิพากษาและเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาให้มีความเหมาะสมด้วยเช่นกัน

References

- Auen Khunkaew. *การบังคับคดีแพ่ง*. [Civil Execution]. Bangkok: Krung Siam Publishing Company Limited, 2017. (in Thai)
- Jaran Phakdeethanakun. *กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งว่าด้วยการบังคับคดี*. [Civil Procedure Law on Execution]. Bangkok: Krung Siam Publishing Company Limited, 2018. (in Thai)
- Kanokwan Janjue. “ปัญหาความล่าช้าในการบังคับคดีแพ่งหลังการยึดทรัพย์เพื่อขายทอดตลาด”. [Problems concerning delay in civil execution after seizing property to sell by auction]. Master of Law, Private Law, Faculty of Law, Thammasat University, 2013. (in Thai)
- Office of the Council of State. “ตารางเปรียบเทียบบทบัญญัติลักษณะ 2 การบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งฉบับเดิมกับพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 30) พ.ศ. 2560”. [Table comparing the provisions of characteristics 2, enforcement of judgement or order According to the original Civil Procedure Code and the Civil Procedure Amendment Act (No. 30) B.E. 2560]. Accessed May 16, 2019. <http://www.krisdika.go.th> (in Thai)
- Office of the Official Information Commission. “สรุปย่อการแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี) แถลงต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ”. [Summary of the policy statement of the Cabinet (General Prayut Chan-ocha, Prime Minister), to the National Legislative Assembly]. Accessed May 16, 2019. <http://www.oic.go.th> (in Thai)
- Phairot Vayudhya. *คำอธิบายกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค 1 บททั่วไป*. [Explanation of Civil Procedure Law, Part 1 General Chapter]. Bangkok: Phon Siam Printing (Thailand) Company Limited, 2008. (in Thai)
- Seni Pramroj. *ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยนิติกรรมและหนี้ เล่ม 2 (ภาคบริบูรณ์)*. [Civil and Commercial Code, Legal and Debt Acts, Volume 2 (Full Region)]. Bangkok: Auksorasat Printing, 1977. (in Thai)